

KAZALIŠTE Vrijedan jubilej Male scene

Dječje kazalište bez mlječnih zubi

Razgovarao
Stjepo Mijović Kočan

Ovih je dana Kazalište Mala scena iz Zagreba proslavilo 20. obljetnicu djelovanja. Smješteno u prizemlju jedne zgrade na Medveščaku u Zagrebu, s uistinu "džepnim" gledalištem sa svega 160 sjedala, to je kazalište u minulih 20 godina posjetilo više od milijun gledatelja. To je prvo privatno kazalište za djecu u suvremenoj Hrvatskoj: Vitomira Lončar i Ivica Šimić zajednički su ga pokrenuli 1986., a zajednički ga i danas vode, s time da se Vitomira Lončar, osim glume u nekim predstavama, posvetila pretežno ustroju, gospodarenju i promidžbi, a Ivica Šimić, osim redateljstva brojnih predstava, rukovođenju ovoga kazališta za najmlađe i osnove te društvenoj i stručnoj djelatnosti. Na međunarodnoj pozornici trenutno obnaša jednu od najuglednijih dužnosti, onu glavnog tajnika ASSITEJ-a, međunarodne udruge kazališta za djecu i mlade (Association Internationale du Théâtre pour l'Enfance et la Jeunesse).

Dvadeset godina Male scene, znači počeli ste prije uspostave samostalne Hrvatske; kako ste se i zašto odlučili za to; koliko su vam tadašnje okolnosti pogodovale?

Još kao djeca Vitomira i ja smo se zarazili kazalištem u dramskom studiju ZKM-a koji je vodila Zvezdana Ladika. Cijelu smo svoju mladost, a nakon završene Akademije i prve godine svojeg profesionalnog glumačkog života, sanjali o zgradi kazališta u kojem ćemo se konačno skrasisiti. I kad smo konačno dočekali useljenje u Teslinu ulicu, atmosfere u kojoj smo živjeli je nestalo. Tada smo Vitomira i ja odlučili napraviti svoje vlastito kazalište. Imali smo pri tom puno sreće, jer smo našli prostor na

Dvadeset godina postojanja, više od milijun gledatelja, brojni uspjesi u zemlji i inozemstvu, gostovanja širom svijeta..., zavidni su to rezultati prvog privatnog kazališta za djecu u suvremenoj Hrvatskoj

Medveščaku. Da nije bilo te sretne okolnosti i dobre volje da se prostor namijenjen politici i aktivnostima građana mjesne zajednice unajmi umjetnicima za njihovu djelatnost, svega ovoga ne bi bilo.

Jeste li zamišljali baš ovakvo kazalište i ovakav rad kakav imate ili ima nečega zamišljenoga, a neostvarenog?

Nismo imali nikakav plan kad smo počeli raditi kazalište. Imali smo samo ogromnu želju da budemo neovisni i da radimo ono što smo u sebi osjećali kao potrebu. Tijekom vremena počeli smo graditi planove i ostvarivati želje. Učili smo radeći i radili učeći. Ostvarili smo sve što jedno kazalište čini kazalištem, a uspjeli smo postići i svjetsku slavu predstavom *Padobranci ili o umjetnosti padanja*, afirmirali smo se i kao pojedinci i nema ničega što nam je ostalo neostvareno. No, to ne znači da nemamo novih ciljeva i planova. Naš put nije završen.

Jeste li posve prepušteni tržištu ili ipak - kao kazalište za najmlađe gledatelje - uživajte stanovite pogodnosti; što bi tu bilo moguće bolje nego što jest?

Mi smo zahvalni Gradskom uredu za kulturu grada Zagreba što participira u financiranju tri produkcije godišnje i zahvalni smo Ministrastvu kulture RH što podupire naša gostovanja, pogotovo ona u inozemstvu. No, sve je to tek manje od jedne

Prizor iz predstave *Padobranci ili o umjetnosti padanja* kojom je Mala scena postigla svjetsku slavu

Predstava *Krava Ružica* bavi se bullyingom i njome se želi promovirati nenasilna komunikacija

trećine naših potreba za financiranjem. Zbog toga moramo biti okrenuti tržištu, ali pritom ne izgubiti autentični, umjetnički predznak. Priželjkujemo financiranje koje neće razlikovati kazališta prema vlasničkoj strukturi, već prema ostvarenom programu i kvaliteti toga programa.

Kako birate što ćete igrati? Kako ste, primjerice, i na kojim osnovama zasnovali ovogodišnji repertoar?

Naš je repertoar uvijek rađen na nekoliko linija. Osnovna je podjela prema dobnim skupinama, pa tako negujemo repertoar za djecu do pet godina, za djecu od šest do devet godina i za onu od 10 do 12. Nismo posve odustali od repertoara za tinejdžere, ali ćemo se njega doticati sporadično. U svim ovim grupama repertoar mislimo na taj način da ravnopravno budu zastupljeni domaći i strani autori, ali da najviše pažnje posvećujemo autorskom kazalištu. Treća karakteristika repertoara jest povezanost na neku temu i dijaloga s publikom. U sezoni 2009./2010. izvest ćemo tri nove predstave: *Krava Ružica*, izvedena je u rujnu, bavi se bullyingom i s njom želimo promovirati nenasilnu komunikaciju. U veljači ćemo praižvesti dramu Jelene Kovačić *An.....a iMia* o problemima anoreksije i bulimije kod mladih, a u proljeće, za one najmanje, ja ću napraviti *Priču o svijetu*.

Kako vidite Malu scenu za deset godina; što je nužno postići u idućem desetljeću?

Skladan par i u životu i na kazališnim daskama - Ivica Šimić i Vitomira Lončar u predstavi *Kraljevna na zrnu graška*

će prvi susret vaših gledatelja s kazalištem?

Mala scena jedino je hrvatsko kazalište koje sustavno njeguje repertoar za djecu koja se prvi put susreću s kazališnom predstavom (mislim tu na djecu mlađu od tri godine). Potpuno sam svjestan činjenice da je to za njih presudno važan događaj koji može odrediti njihovo poimanje lijepog. Zbog toga se trudim u svojim predstavama dati im ugodan osjećaj sigurnosti koji će kasnije moći identificirati kao lijepo. Odgovornost umjetnika je pri tom ogromna, jer sugerira i utiskuje vlastito osjećanje lijepoga u druge duše.

Kritika je stanoviti "završni čin" predstave; kako je podnesete ako vam ne ide u prilog?

Negativna je kritika često puta plodonosnija od one koja vas hvale i, iako bolna, argumentirana negativna kritika može vas puno naučiti. Ja ne podnosim vrijetanja niti podcjenjivački ton kritike. Ono što me naročito smeta kod naših kritičara jest nedopustivo niska razina znanja o kazalištu za djecu i mlade.

Predsjednik ste ASSITEJ-a, imate pregled i inozemnih kazališta za djecu; gdje su tu hrvatska kazališta - što je u našim kazalištima za malene dobro, a što moguće nije?

Hrvatska su kazališta opterećena komercijalizmom s jedne strane, a s druge se previše oslanjaju na lekturu i obrazovni sustav (koji je sam po sebi petrificiran) pa nemaju onu vrstu životnosti koju prate europska kazališta. Ono što je dobro u hrvatskim kazalištima za djecu jest profesionalizam u svim segmentima i visoka produkcijska razina.

Ako bih npr. ustvrdio da se u Hrvatskoj i previše igraju "zabavno-glazbene kazališne jeftinoće" i na to svedene bajke, a premalo je životnih igrokaza - kako biste tu tvrdnju osporili?

Nikako vas ne bih osporio, nego bih vam samo to mogao potvrditi.

Odlično ste svojedobno započeli u Zagrebu upriličivati međunarodni festival Mliječni zub; što tu možemo očekivati?

Nažalost, Mliječni zub se ugašio, a mi u Maloj sceni nemamo dovoljno snage niti potpore da ga obnovimo.

Manipuliranje djecom

Otkad pratim rad kazališta za djecu, a to je oko pola stoljeća, uvijek su se kopljala lomila oko (moguće estetski i štetne) odgojne uloge djeci namijenjenih igrokaza; imate li vi takvih dvojba i na koji ih način rasplićete?

Za mene se odgojna uloga kazališta za djecu i mlade svodi na umjetnički (estetski) odgoj. Kazalište je umjetnička djelatnost i svaka pedagoška funkcija koja se lijepi na kazalište umanjuje njegovu osnovnu funkciju i razlog postojanja. Uvijek sam se trudio zanemarivati pedagoške aspekte i baviti se umjetničkim radom i često sam govorio da kazalište za djecu nije niti smije biti pomoćno sredstvo u nastavi. No i ja sam prisiljen na kompromise i činim ih, ali se trudim da ih bude što manje.

Djeca, osobito najmlađa, ne mogu biti kritična, raduju se i plješću i nečemu što je estetski, etički, spoznajno moguće dvojbno. Nailazite li na takva mjesta, imate li primjer za to i može li vas to staviti u moralne dvojbe?

Manipulacija djecom je svakodnevna, a u kazalištu najčešća. Ja se naježim kad djeca počnu pljeskati na prve taktove bilo kakve glazbe, ali se isto tako naježim kad glumci na pozornici govore lascivne ili političke viceve namijenjene odrasloj publici. To je najnemoralniji kazališni čin.